

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro secundo Decretalium : In Quo Ordo Judiciarius, Et Qvæ Ad Judicia Pertinent, Secundùm Utrumque Jus, Canonicum, & Civile Methodicè Tractantur, & Exponuntur ; Additus Est, Præter Synopticum Et Methodicum, Alius Index Alphabeticus A Pluribus Desideratus

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1675

Titulus. XIII. De Restitutione spoliatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98191)

si causa simpliciter, & in genere, vel in specie causa proprietatis alicui delegata sit, etiam causa possessoria eidem commissa intelligitur. Aliud est, si causa possessionis in specie tantum alicui commissa sit; tum enim vi huius delegationis, de causa proprietatis cognoscere nequit, nisi incidenter per viam reconventionis, *num. 21.* Iudex, alterâ parte inauditâ, judicare, & sententiam ferre non potest, *num. 22.* Et si mandata dicta sine clausula iustificatoria regulariter non valeant, in certis tamen casibus decerni possunt, *n. 23.* Mandata judicialia, sive monitoria, alia sunt cum clausula iustificatoria, alia sine clausula: & quânam illa sint? *num. 24.*

§. V. An, & quomodo causa possessionis, & proprietatis cumulari possint in Iudicio, & quo ordine tractanda sint? pag. 190.

ASSERTIO I. Causa possessionis, & proprietatis simul in eodem Iudicio tractari potest, ita, ut Iudex, receptis super aliqua causa probationibus, prius discutere possit, & examinare probationes super causa possessionis, illamque terminare, *num. 25.* Porro, dupliciter Iudicium possessorium, & petitorium cumulari possunt in Iudicio, vel coniunctim in eodem libello Actoris, vel separatim; prout explicatur *num. 26.* Assertio II. Si simul actum sit Iudicio possessorio, & petitorio, utrumque unâ sententiâ terminari debet, ita tamen, ut prius pronuncietur super possessione: in executione verò proprietatis prevalere debeat, *num. 27. & 28.* Ponuntur plures exceptiones, *num. 29. & duobus seqq.* Quâ ratione sententia lata super proprietate potior, & efficacior sit, quàm lata super possessione? *n. 32.*

§. VI. Quâ ratione spoliatus instituere possit Iudicium possessorium, & petitorium coram eodem Iudice? pag. 192.

ASSERTIO I. Si spoliatus simul agat possessorio, & petitorio Iudicio, & possessionem, ac spoliationem prober, non autem proprietatem; tum obtinebit in possessorio, sed succumbet in petitorio, *n. 33. & duob. seqq.* Alius casus, in quo à spoliato simul tam possessorium, quàm petitorium in Iudicio intentari potest, ponitur *num. 36. & seq.* Assert. II. Qui ab initio agit super petitorio, seu proprietate, potest, si nondum probationibus renunciatum, & in causa conclusum sit, suspensio Iudicio petitorio, agere interdicto adipiscentiâ, vel recuperandæ possessionis: si verò allegationibus renunciatum sit, vel conclusum in causa, non potest amplius institui Iudicium possessorium, nisi ex iusta causa, *n. 38. & duobus seqq.* Quando à sententia lata in Iudicio petitorio contra Actorem, adhuc post sententiam transiri possit ad possessorium, & è contrario ab hoc ad illud, & quando non possit? *num. 41.* Assert. III. Etiam in causis beneficialibus potest simul intentari Iudicium petitorium, & possessorium, & ante conclusionem in causa, suspensio petitorio, tractari causa possessionis, & sententia super eâ proferri, etiam si ad Papam appellatum fuerit, *num. 42.* Præterea, si alicui moveatur controversia super beneficio, quod possidet, sufficit, quod prober, collatorem suum fuisse in quietâ possessione juris confe-

rendi, tempore collationis factæ, non tamen probetur adversarius, qui succubuit in possessorio, agere contra collatorem, quoad proprietatem iustitiam ferendi, *num. 43. & seq.* Denique, qui agit Iudicio petitorio, allerendo rem, quam petit, per dominij, seu proprietatis ad se pertinere, non sufficit, si prober possessionem, potest tamen eandem rem petere ex alia causa, *num. 45.*

SERIES CAPITULORUM
IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 20. & duobus seqq. c. 6. n. 27. & seq.
c. 2. n. 25. & seq. c. 7. n. 43. & seq.
c. 3. n. 33. & duobus seqq. c. 8. & ult. n. 45.
c. 4. n. 36. & seq. IN CLEMENTINA.
c. 5. n. 38. & duobus seqq. Clement. unic. n. 42.

TITULUS XIII.
DE RESTITUTIONE SPOLIATORUM.
pag. 198.

§. I. Quibus competat Interdictum Vnde vi?
pag. 198.

Generatim illi, qui vi deictus est possessorem immobilis, *n. 2.* QUÆR. I. Utrum colonus, censu-ctori, usufructuario, emphyteuta, vasallo &c., competat interdictum vnde vi? Resp. Si colonus tantum aut conductor domo ad breve tempus conductus ejiciatur, non ipsis, sed domino Interdictum vnde vi competit, *num. 3.* Secus est de colono, seu conductore agri ad longum tempus decem annorum, de vasallo, emphyteuta, usufructuario: nam hi spoliati fuerint, agere possunt Interdicto, *vnde vi, num. 4.* QUÆR. II. An hoc interdictum competat non solum illi, qui possessione absolute spoliatus est, sed etiam, qui liberè possidere non potest? Resp. affirmative, *num. 5. & duobus seqq.* QUÆR. III. An si alicui liber homo, vel laico res spiritualis, & beneficium Ecclesiasticum, quod de facto detinetur, vim eripiat, locus sit huic interdicto? Resp. affirmative, *n. 8.*

§. II. Contra quem competat interdictum vnde vi, vel non, & quando expiraret? pag. 200.

ASSERTIO I. Interdictum vnde vi non competit, nisi adversus spoliantem, vel mandantem, vel ratihabentem spoliationem suo nomine factam, *num. 9. & seq.* Assert. II. Hoc interdictum beneficiis spoliati competit, non autem contra heredes spoliatoris, *num. 11.* Assert. III. Nec contra successorem singularem spoliatoris, *num. 12.* Assert. IV. Etiam contra Iudicem iniuste spoliantem agi potest interdicto vnde vi, *num. 13.* ubi tamen distinguendum est, num Iudex extra iudicialiter, sine causæ cognitione, an verò in Iudicio per latam sententiam spoliaverit aliquem possessione, & tunc non competit contra eum Interdictum, *vnde vi, n. 14.* Petens restitutionem beneficij, non tenetur ostendere titulum nec Iudex de hoc cognoscere potest, *num. 15.* Assert. V. Interdictum vnde vi non competit liberis contrahentibus, nec libertis contra patronos, nec vasallo contra dominum, *n. 16.* Assert. VI. Hoc Interdictum non intra annum intentari potest, quoad rei verò restitutionem etiam post annum, *n. 17.*

§. III.

§. III. An, & quâ ratione spoliatus possessione restituendus sit, & quando non? pag. 203.

ASSERTIO I. Si de spoliatione constat, spoliator in iudicio non auditur, si se offerat ad probandum in continenti, se dominum esse rei spoliatae, de cuius possessione alterum deiecit; quamquam de proprietate postea contendere potest, n. 18. nam spoliatus ante omnia restituendus est, & questio spoliationis præcedere debet questionem proprietatis, n. 19. & duobus seqq. Assert. II. Per vim expulsus potest expellentem statim, seu incontinenti iterum expellere; non autem ex intervallo. Et hinc etiam prædioni, qui alterum vi expulsi, si expulsus non incontinenti, sed ex intervallo eum iterum expellat, interdictum *Vnde vi* competit, n. 22. quamvis prædo ex æquitate non debeat restitui, si dominus deiectionis irreparabile damnum incurrisset, nisi prædonem deiecisset, n. 23. si prædo, seu spoliator notorius sit, & vicissim à domino rei, etiam ex intervallo spoliatus sit, non debet restitui adversus dominum spoliantem; aliud est, si non à domino rei, sed ab alio, qui dominus non est, vicissim spoliatus sit: tum enim adversus eum restituitur, etsi notorius prædo sit, n. 24. Assert. III. Sunt tamen plures casus, in quibus spoliatus non est restituendus, n. 25. & quatuor seqq.

§. IV. Quæ probanda sint à spoliato agente ad restitutionem rei spoliatae? pag. 206.

ASSERTIO I. Duo probare debet, possessionem, & spoliationem, seu deiectionem, n. 30. Assert. II. Agens inter dicto *Vnde vi* ad recuperandam possessionem non est audiendus, si dicat, se velle probare, dominium rei sibi competere, nisi probet, se rem possedisse, & spoliatum esse, n. 31. & seq.

§. V. Quæ à spoliatore restituenda sint spoliato? pag. 208.

ASSERTIO I. Violentus spoliator, seu invalor rei alienæ restituere debet, non tantum rem, unâ cum fructibus, etiam qui percipi potuissent, sed insuper omnia damna resarcire, ac de iniuriis integrè satisfacere compellitur, n. 34. & quid restituere debeat, quilibet malæ fidei possessor, & quid bonæ fidei possessor? n. 35. & tribus seqq. Ass. II. Spoliator, si & ipse spoliatus sit, non debet cogi ad restituendam rem, cum fructibus perceptis, si ob inopiam non possit; adeoque nisi ipse prius restitutus fuerit, n. 39. & seq.

§. VI. Quomodo, & quâ ratione spoliatus agens interdicto recuperandæ possessionis in causis beneficiaribus, vel aliis spiritualibus restituendus sit? pag. 211.

ASSERTIO I. Spoliatus beneficio, contra quem magna est præsumptio, quod sine titulo, aut cum titulo vitioso beneficium obtinuerit, restitui non debet, priusquam titulum justificationis suæ exhibeat; aliàs verò, si nulla adsit contra illum præsumptio, restituendus est, etiam nullo titulo prius ostenso, n. 41.

Assert. II. Etiam in aliis causis spiritualibus, videlicet jure decimarum, jure eligendi &c. si Jus commune restat spoliato, assistat verò spoliatori, non debet restitui spoliatus, nisi prius exhibeat titulum, saltem præsumptum, n. 42. & seq. solvuntur objectiones, n. 44. & duobus seqq. Assert. III. Si laicus spoliatus sit beneficio, vel decimis, vel alio jure spirituali, non debet restitui, nisi titulum possessionis justificet, ac probet, n. 47.

§. VII. An is, qui renunciavit beneficio, post, vel ante spoliationem, petere possit restitutionem, & restitui debeat? pag. 213.

ASSERTIO I. Si quis spoliatus sit Ecclesiâ, vel beneficio, & postea illi renunciaverit, restituendus est, non obstante subsequente renunciacione, & priusquam de illa cognoscatur, & quamvis jurata fuerit, n. 48. & seq. sunt tamen plures casus excepti, in quibus renunciatus beneficio, post spoliationem, restitui non debet, n. 50. & duobus seqq. Assert. II. Si quis sponte, & non coactus suo beneficio renunciavit; tum, si spoliatus agere velit Interdicto recuperandæ possessionis, non est audiendus, nec restituendus, quod communiter procedit, si resignatio beneficii ante spoliacionem facta sit, n. 53. & duobus seqq. Ass. III. Etiam in Interdicto retinendæ possessionis in causa beneficiaribus turbatori opponi potest, quod sponte renunciaverit, si probari possit, quod is juramento promiserit, se possessorem certæ Ecclesiæ, vel beneficii non turbaturum; adeoque juratus sponte renunciaverit juri, quod prætendebat in illa Ecclesia, vel beneficio, n. 56. & tribus seqq.

§. VIII. Quando, & quomodo restituitur spoliato faciendâ sit in causis matrimonialibus? pag. 218.

ASSERTIO I. Si maritus uxorem, quæ ab ipso, propriâ auctoritate, discessit, tanquam spoliatus sit, sibi restitui petat, sed mulier impedimentum dirimens matrimonium, v. g. consanguinitatis in gradu prohibito, præsertim lege Divinâ, opponat, & incontinenti probationes paratas offerat, tum recepto ab illa juramento de malitia, prius probationes recipiendæ sunt, quàm fiat restitutio ad torum conjugalem, propter periculum peccati fornicationis; quoad reliqua verò restituatur mulier viro. Si verò probationes non sint in promptu, tum plena restitutio mulieris non est deneganda viro spoliato eam petenti: ipsa verò mulier abstinere debet à copula, si conscia sit impedimenti, & potius tolerare Ecclesiasticam censuram, donec impedimento probato ab illa absolvatur: Verùm, si tanta sit sævitia viri, ut non possit tunc ei cohabitare, tunc non est restituenda, nisi illi provideatur de sufficienti securitate, n. 60. & explicatur, n. 61. & duobus seqq. Assert. II. Si uxor domo ciecta sit à marito, agere potest iudicio possessorio, ac petere se restitui; & vice versâ, si uxor propriâ auctoritate discessit à viro, hic agere potest interdicto recuperandæ possessionis: si tamen vir postea uxorem revocet, sed illa redire nolit, ipse censetur spoliatus, & agere poterit interdicto *Vnde vi*: idemque dicendum respectu mariti, si redire volens non admittatur, n. 64. Si verò mulier propriâ auctoritate recedat à viro, & redire nolit, etiam per vim capi, & reduci potest, num. eod.

Assert. III. Si matrimonium per consensum de præsentibus non sit contractum, & mulier propriâ auctoritate se à viro separet, volens alteri nubere, non potest vir petere restitutionem illius, tamen si in domum illius sit traducta, eique cohabitaverit, n. 65. & 67. Aliud est, si matrimonium sit contractum, sed nondum consummatum: tum enim restitui debet viro, quoad cohabitationem, & alia obsequia coniugalitatis, præter copulam, n. 66. Assert. IV. Si uxor propriâ auctoritate discedat à viro, allegans occultum impedimentum dirimens, nihilominus restituenda

Rrrr 3 est vi-

est viro, dummodo is probet, matrimonium contractum esse in facie Ecclesie, & consummatum; nisi ob magnam eius sevitiā deneganda sit restitutio, n. 68. necesse est autem, ut restituatur uxor, probare titulum saltem apparentem, seu præsumptum matrimonii, n. 69. Quod sit discrimen inter restitutionem conjugis se separantis ab altero, ante consummationem matrimonii, & inter illam, quæ fit post consummatum matrimonium, n. eod. Excipitur, si vir sit sævus, n. 70. Quod si mulier desponsata viro per verba de præsentī fugiat ab eo, ante traductionem in eius domum, non est restituenda; quamvis cogi possit ad cohabitationem, vi contractus matrimonii, si nullam justam exceptionem allegare possit: imò, etsi recedat, postquam traducta est in domum viri: sed ante consummatum matrimonium non est restituenda, saltem ad torum: potest tamen cogi ad alia obsequia conjugalia officio Judicis, nisi justam causam allegare possit, cur à viro recesserit, n. 71. Assert. V. Si mulier, quæ propriâ auctoritate recessit à viro, ipsi petenti restitutionem obijciat commissum ab eo adulterium; tunc, si hoc non sit notorium, vir statim restitui debet, etiam quoad torum, priusquam probationes de adulterio admittantur, etiam si illæ incontinenti offerantur, n. 72. Assert. VI. Si vir à se repellat uxorem, & Judicio petitorio agat de nullitate matrimonii, sed mulier petat sibi restitui virum appellando, tum prius restituendus est vir uxori, antequam de nullitate matrimonii cognoscatur, num. 73. & duobus seqq.

§. IX. Virum spoliato agenti Interdicto possessorio Unde vi, opponi possit exceptio criminis? pag. 224.

ASSERTIO I. Spoliatus agens Interdicto, Unde vi, non potest repelli per exceptionem criminis, sed eâ non obstante, restitui debet, & prius cognoscendum de spolio, quàm de crimine, n. 76. ubi tamen distinguendum est, quale crimen obijciatur, n. 77. An exceptio criminis possit obijci contra agentem interdicto retinendæ possessionis, n. 78. Assert. II. Interdictum Unde vi, competit etiam, si quis clam alterius possessionem intravit, & occupavit, non obstante criminis exceptione, n. 79. Quando, cui, & adversus quem detur interdictum Quod vi, aut clam? num. 80.

§. X. Cui competat, & quando opponi possit exceptio spoliationis? pag. 225.

ASSERTIO I. Exceptio spoliationis opposita ab alio, quàm ab Actore, si civiliter agatur, non impedit, quin Judex in causa principali procedere possit: si verò criminaliter agatur, exceptio spoliationis à quocunque opposita admittitur, dummodo sit de tota substantia, vel maiore parte bonorum, ita tamen, ut spoliatio intra 15. dies probetur; alioquin Reus Actori in expensas à Judice condemnabitur, & aliàs etiam puniri poterit, num. 81. & quatuor seqq. Assert. II. Si criminaliter conventus, seu accusatus spoliationem ab alio, quàm ab accusatore factam obijciat, potest nihilominus Judex ipsi accusato terminum præfigere, intra quem agat, contra spoliatorem, & petat restitutionem spoliij: quo elapso, non obstante exceptione spoliationis poterit accusari, num. 86. Assert. III. Exceptio spoliationis rei privatæ non potest opponi

contra agentem in causa Ecclesiastica: nec vice versa exceptio spoliationis rei Ecclesiasticæ potest opponi in causa rei privatæ, num. 87. 88. & 89. Respondetur ad obiectionem, num. 90.

§. XI. An, & quando violentum, aut iniustum, aut forcem, vel detentorem rei, propriâ auctoritate expellere liceat? pag. 228.

ASSERTIO I. Si quis domum, vel fundum alterius, clam, & ignorante domino ingreditur, occupet, vel per vim dominum, vel possessorem in domo, vel fundo expellat; tum is potest violentum invasorem etiam per vim expellere incontinenti, non ex intervallo: dummodo modus iustæ defensionis non excedatur; nec sic expulso vel eiectocompetit interdictum possessorium contra dominum repellentem, vel eijcientem, num. 91. Potest etiam hoc casu quis vim vi repellere, non solum, si violenter occupata fuerit res soli, seu immobilis, sed domus, fundus, num. 92. Sed etiam, si res mobilis, v. g. equus auferatur; idemque licitum est ad defendenda jura sua incorporalia, ut jus servitutis, eligendi &c. num. 94. Quando dicatur aliquis violentum, & non ex intervallo, aut cum moderamine inculpatae tutelæ? num. 95. Assert. II. Si colonus, inquilinus, vel, qui rem precario tenet, finito locationis, aut concessionis tempore, rem restituere domino nolit, censetur eum spoliare: adeoque eum dominus per vim expellere potest, num. 96. Idemque est, si tutor, curator, negotiorum gestor, depositarius, commodatarius, usufructuarius, & universim omnes, qui alieno nomine rem tenent, eam restituere nolit, sine justa causa. Similiter, colonus, seu conductor, vel emphyteuta pensionem aut canonem debitum solvere nolit, propriâ auctoritate, expelli possunt; quamvis tutius sit, ut Judicis auctoritate expellantur, ob vitandum scandalum, si commode res in Judicio recuperari possint, num. 97. Quod si colonus, aut pensionarius pensionem antè solutam tanquam debitam postea recuset solvere, potest contra eum dominus agere interdicto Unde vi, sive sit pensio realis, sive etiam probabiliter personalis, num. 98.

§. XII. An aliquando, propriâ auctoritate, possit capere possessionem, etsi corporaliter eam ante non apprehenderit? pag. 230.

ASSERTIO I. Possidens rem civiliter tantum, alio naturaliter tantum possidens, potest, propriâ auctoritate, occupare naturalem possessionem vacantem, etiam, sine licentia illius, qui rem concessit, num. 99. Hinc Parochus, vel alius Beneficiarius, postquam in Ecclesia institutus, vel confirmatus fuit, potest agere interdicto, Unde vi, contra eum, qui Ecclesiam spoliavit, reculando, & decimas solvere, etiam si ipse possessionem familiarem nunquam apprehenderit; quia non suo, sed Ecclesiæ spoliatae nomine agit, num. 100. Debet etiam Parochus, vel alius Beneficiarius, si nomine Ecclesiæ, aut beneficii decimas, vel pensionem exigat, & nondum sit in possessione, probare titulum, & exhibere mandatum, quod id faciat, nomine Ecclesiæ, num. 101. Quod quis alieno nomine possidet, ut colonus, vasallus, emphyteuta &c. non censetur propriè ipse possidere, sed potius is, cuius nomine possidet, modò hic præter proprietatem, habet

saltem civilem possessionem rei, num. 102. Assert. II. Si quis titulum habeat rei obtinenda; quia v.g. res ipsi vendita, sed nondum tradita fuit, non potest is, propria auctoritate, accipere rei possessionem; alioquin censetur spoliator esse, ac prædo. Ut, si quis ad Prælatum sit electus, vel ad beneficium præsentatur, non potest se, ante confirmationem, vel institutionem factam ab eo, cui id competit, ingerere in possessionem, vel administrationem, propria auctoritate, num. 103.

§. XIII. De alijs duobus remedijs recuperanda possessionis. pag. 232.

ASSERTIO I. Si spoliator rem alicui per vim iniustam cepiam distraxit in alterum, qui sciens, ac mala fide rem accepit, non datur quidem contra hunc interdictum *Vnde vi*, teneatur tamen rem vitio violentiæ affectam restituere spoliato, num. 104. Idque sive spoliationis conscius immediatè à spoliatore accepit, sive mediatè ab intermedio bonæ fidei possessore, sciens tamen rem ab initio vi ereptam fuisse, num. 101. Non tamen competit hoc remedium possessorium restitutionis faciendæ spoliato contra illum, qui bonâ fide possidet, ignorans, eam violenter ereptam, vel occupatam esse: & debet Actor probare, Reum, seu possessorem conscius fuisse spoliationis, num. 106. Competit autem hoc remedium etiam adversus eum, qui ab initio, rem vi ablatam, vel occupatam esse, ignoravit, si postea superveniat scientia, ac mala fides, num. 107. Assert. II. Quamvis aliqui dicant, aliud præterea remedium recuperandæ possessionis Jure Canonico esse inductum, quod competat etiam contra quemlibet bonæ fidei possessorem, si res per vim expulsum ablatam sit, vel occupata, ad eam restituendam spoliato. Attamen tale remedium non satis in Jure Canonico reperitur expressum, nisi, quod Ecclesiæ, vel Minor, & similes personæ favorabiles, si possessionem rei, vel juris sui amiserint, petere possint restitui, officio Judicis, num. 108. & seq. Is verò, qui non per vim expulsum, sed compulsivam, sive per metum iniustum est coactus, ad possessionem rei alteri tradendam, non potest quidem agere interdictum *Vnde vi*, contra metum incutientem, potest tamen intentare actionem, *Quod metus causa*, num. 110.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

Cap. 1. n. 25. & 26.	c. 14. n. 65. & duobus seqq.
c. 2. n. 48. & seq.	c. 15. n. 9. & seq.
c. 3. n. 53. & duob. seqq.	c. 16. n. 39. & seq.
c. 4. n. 56. & tribus. seqq.	c. 17. n. 31. & duobus. seqq.
c. 5. n. 19. 20. 21. & 23.	c. 18. & ult. n. 104.
c. 6. n. 76. & duobus seqq.	& tribus seqq.
c. 7. n. 13. & duobus seqq.	IN SEXTO.
c. 8. n. 68. & tribus seqq.	c. in princ. n. 21. & tribus. seqq.
c. 9. n. 99. & tribus seqq.	§. Solet autem; eod. n. 86.
c. 10. n. 73. & duob. seqq.	§. Ad hoc ult. eod. n. 87.
c. 11. n. 34. & quatuor. seqq.	& duobus seqq.
c. 12. n. 91 & seq.	
c. 13. n. 60. & tribus seqq.	

TITULUS XIV.

DE DOLO ET CONTUMACIA.

pag. 234.

SECTIO I. De dolo. pag. 234.

§. I. Quando exceptio doli datur ad rescindendum contractum dolo initum? pag. 234.

ASSERTIO I. Si quis dolo dante causam contractui, vel actui, ab alterâ parte contrahente inductus sit ad contrahendum, stricto jure obligatus est ad implendum contractum: ex æquitate tamen competit ipsi decepto exceptio doli contra dolosum ad rescindendum contractum, num. 3. Assert. II. Si dolus non det causam contractui, sed incidat tantum in contractum; quia nihilominus quis contraxisset, etsi deceptus non fuisset, non redditur contractus invalidus, nec peti potest à decepto, ut rescindatur, num. 4. Assert. III. Si quis non dolo eius, cum quo contraxit, sed ab aliquo tertio sit deceptus; tum non potest peti actus rescissio, quamvis deceptus agere possit de dolo contra tertium deceptorem, num. 5. Assert. IV. Non solum Jure naturali, & Canonico, sed etiam Jure civili probabilius est, si dolus versetur circa qualitates extrinsecas, & circumstantias contractus, & sit commissus à contrahente, eique causam dederit; talem contractum non esse ipso jure irritum: quamvis rescindendus sit, si possit, sive sit contractus bonæ fidei, sive stricti juris, num. 6. & duobus seqq. Assert. V. Si dolus à tertio sit commissus, non ab altero contrahente, & contractus sit completus saltem ex altera parte; tum deceptus non potest petere rescissionem contractus, sed agere potest actione de dolo contra deceptorem ad id, quod interest, num. 9.

§. II. In quibus rebus, cui, & contra quem, & intra quod tempus competat exceptio doli? pag. 237.

ASSERTIO I. Exceptio doli est generalis; quia dolus committitur, non solum delinquendo, sed etiam in contractibus, testamentis, & legibus, & alijs, n. 10. Assert. II. Hæc exceptio doli competit ei, qui de juris rigore obligatus est ad solvendum; quod petitur: sed contra æquitatem esset, ut effectum habeat petitio; quia iniquum est, ut Actor ex dolo suo quidpiam consequatur: datur etiam heredibus, n. 11. Et contra omnes, qui aliquid exigunt contra æquitatem naturalem, etiam contra pupillum, minorem &c. n. 12. Et contra successorem in re, saltem, si succedat ex causa lucrativa, non autem ex causa onerosa, n. 13. Potest etiam ob dolum à filiofamilias, vel servo in peculio ipsis concessio commissum opponi contra patrem, vel dominum, num. 14. Assert. III. Hæc exceptio doli perpetuò durat, n. 15.

§. III. De actione, que ex dolo competit. pag. 237.

ASSERTIO I. Actio de dolo datur contra deipientem, sive in eum tantum, qui dolum commisit: non est actio pænalis, sed merè rei persecutoria, ex parte Actoris, n. 16. Assert. II. Datur dolum passivo, eiusque heredibus: in heredes autem dolo si non datur perpetuò, nisi quatenus ad eos ratione doli commissi pervenerit, n. 17. Assert. III. Hæc actio non datur, nisi causâ cognitâ; nec datur, si modica summa sit: neque contra personas, quibus ex pietate, & reverentia obligamur, n. 18. Assert. IV. Datur hodie per continuum biennium, n. 19.

SECT. II.